

USTAWA TYMCZASOWA

z dnia 8 marca 1919 r.

**w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych
użytków rolnych.**

Art. 1. Właściciele i posiadacze odłogiem leżących, a zdatnych pod uprawę rolną gruntów, lub też osoby, mające grunty takie pod swoim zarządem, opieką lub w dzierżawie, obowiązani są—o ile sami uprawy uskutecznić nie mogą—do wydzierżawienia ich przedewszystkiem małorolnym i bezrolnym, a w braku kandydatów z tej kategorii—inny m rolnikom. Dzierżawcy tych gruntów winni posiadać niezbędne środki do uprawy, albo mieć możność nabycia ich we właściwym czasie.

Przepisy niniejszej ustawy nie dotyczą posiadłości ziemskich o ogólnym obszarze poniżej 50 morgów.

Art. 2. Grunta, wymienione w art. 1, wydzierżawione być winny osobom, których głównem zajęciem jest rolnictwo.

Przy równych warunkach kandydaci na dzierżawców mają pierwszeństwo w następującym porządku:

- a) dotychczasowi drobni dzierżawcy w danym majątku;
- b) bezrolni zawodowi dzierżawcy drobni lub dzierżawcy opuszczonych z powodu wojny przestrzeni, posiadający inwentarz, a obecnie wskutek powrotu właścicieli na grunt pozbawieni terenów pracy;
- c) stale zamieszkała w okolicy służba folwarczna, która była zatrudniona w danym majątku, lecz z którą nie zostały zawarte umowy na bieżący rok gospodarczy;
- d) małorolni, których gospodarstwa bezpośrednio graniczą lub znajdują się w najbliższym otoczeniu majątku;
- e) inni bezrolni i małorolni z dalszych okolic i gmin;
- f) inni rolnicy, nie objęci powyższymi punktami.

Art. 3. W umowach dzierżawnych, zawieranych na zasadach ogólnych, ustalone być winny nie tylko zwykłe warunki dzierżawne jak termin, tencja i t. p., lecz również sposób użytkowania wydzierżawionych gruntów.

Grunty te muszą być wzięte pod uprawę mechaniczną i nie mogą być poddzierżawiane osobom trzecim.

Art. 4. Wysokość tenuty dzierżawnej nie powinna przekraczać dwukrotnej przeciętnej sumy tenuty pobieranej w danej miejscowości w dwóch ostatnich latach przed 1 stycznia 1915 r.

Art. 5. O ile grunta, wymienione w art. 1, nie zostaną do dn. 1 kwietnia 1919 r. wydzierżawione przez właścicieli lub inne osoby tam wymienione kandydatom na dzierżawców, odpowiadających wymaganiom niniejszych przepisów, w drodze dobrowolnej, Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych ma objąć powyższe grunta w państwowy zarząd przymusowy i zarządzić przymusowe wydzierżawienie gruntów przez zarządców państwowych na zasadzie przepisów, zawartych w art. 1—4 i 6—15 włącznie niniejszej ustawy.

Art. 6. Ustanowienie i wykonywanie państwowego zarządu przymusowego należy do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, któremu służy prawo przez ustanowionych przez siebie zarządców państwowych poczynić kroki zabezpieczające terminowe wydzierżawienie w myśl ustawy niniejszej jeszcze przed terminem, wskazanym w art. 5.

Art. 7. Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych mianuje zarządcę państwowego dla każdego poszczególnego majątku lub dla szeregu majątków; obowiązki zarządców państwowych mogą być powierzane, w miarę uznanej przez Ministra potrzeby, bądź osobom do ich pełnienia specjalnie powołanym, bądź urzędom państwowym lub organizacjom społecznym.

Art. 8. Każdy wypadek ustanowienia zarządu i mianowania zarządcy państwowego podany będzie do publicznej wiadomości.

Art. 9. Zarządca państwowy zarządza powierzonymi mu gruntami lub majątkami i jest wyłącznie upoważniony do wykonywania czynności prawnych, dotyczących tego zarządu, zaś w szczególności i wydzierżawiania gruntów w myśl art. 1—5 włącznie niniejszej ustawy, z tem jedynie ograniczeniem, że dzierżawa gruntów, obsianych zbożem, kończy się z dniem 1 września 1920 r., a dzierżawa gruntów, obsadzonych okopowiznami, dnia 1 listopada 1920 r.

Art. 10. Wydzielanie gruntów z danego gospodarstwa na dzierżawy powinno odbywać się w ten sposób, aby właściciel miał możność na pozostałej części gruntu prowadzić racjonalne gospodarstwo.

Dzierżawcy musi być, w razie braku drogi zwykłej, oddana na czas dzierżawy droga konieczna do dzierzawionego gruntu.

Art. 11. Właściciele gruntów, wziętych w zarząd państwowy, albo osoby, mające grunty te pod swoim zarządem lub w dzierżawie, obowiązani są pod rygorem art. 139 K. K., obowiązującego w b. Królestwie Polskiem, który rozciąga się na byłą Galicję, dostarczyć zarządcy państwowemu wszelkich danych, dotyczących gruntów powyższych, a w razie potrzeby i całego majątku (księgi, rachunki, wykazy inwentarzy, rejestra etc.), w szczególności dane o będących do rozporządzenia środkach produkcji, o rozległości użytków rolnych poszczególnych kategorii, o liczbie morgów uprawionych pod oziminy lub przeznaczonych pod uprawę innych płodów, o stanie zasiewów w latach ubiegłych—wogóle wszelkich danych niezbędnych do obliczenia i powzięcia decyzji co do obszarów rolnych, podlegających wydzierżawieniu w danym majątku, oraz umożliwić i ułatwić sprawdzenie istotnego stanu rzeczy.

Art. 12. Koszty wydzierżawiania i zarządzania gruntami wraz z wynagrodzeniem zarządcy państwowego obciążają właściciela gruntów w zarząd objętych lub osoby zastępujące go w myśl art. 1 ust. 1. Wysokość wynagrodzenia zarządcy ustala w każdym poszczególnym wypadku Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 13. Umowy dzierżawne oraz inne umowy, przez zarządcę państwowego w czasie trwania zarządu zawarte, mają moc obowiązującą dla właściciela gruntów, których dotyczą, i osób prawa jego reprezentujących, nawet w razie uchylenia zarządu państwowego na warunkach i do czasu, wskazanych w umowie.

Art. 14. Do zarządcy państwowego należy decydowanie o tem, jakie tereny różnych użytków rolnych mają być przeznaczone do wydzierżawienia, decydowanie o warunkach, obszarze, konfiguracji i formach prawnych powstających gospodarstw dzierżawnych, o zastosowaniu na wydzierżawionych gruntach narzędzi zbywających w danym majątku, o korzystaniu z zabudowań właściciela gruntów przez dzierżawców i t. p.

Zarządca państwowy odpowiedzialny jest za swe czynności przed Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, kieruje się on we wszystkich czynnościach zarządu państwowego przy zawieraniu umów, wykonywaniu ich warunków, rozporządzaniu wpływami pieniężnymi i t. p. instrukcją Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 15. Wykonanie ustawy poleca się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który wyda w tym celu odpowiednie instrukcje i przepisy wykonawcze.

Art. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek:

Trampczyński

Prezydent Ministrów:

I. J. Paderewski

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

Janicki